

2.1. Довідка про підсумки проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів у 2019/2020 навчальному році

У регіональній політиці робота з обдарованими учнями є однією з пріоритетних. Питання щодо результатів участі школярів Одеської області у Всеукраїнських учнівських олімпіадах заслуховується на колегії Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації другий рік поспіль. На виконання рішень минулорічної колегії протягом року:

- розроблено та устеновано Положення про проведення очно-заочних інтелектуальних змагань з базових дисциплін серед учнів сільських шкіл Одеської області;

- модернізовано організаційні підходи до проведення інтелектуальних змагань через мережу Інтернет;

- розпочато впровадження регіонального проєкту «ІНТЕРНЕТ-ШКОЛА для обдарованих учнів» з метою розвитку дистанційних форм роботи з обдарованою учнівською молоддю на базі КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 06.08.2018 №1077 «Про проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад і турнірів з базових предметів у 2019/2020 навчальному році», наказу Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації від 19.12.2019 №316/ОД «Про проведення III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів у 2019/2020 навчальному році» КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» забезпечила організаційний та науково-методичний супровід проведення предметних олімпіад.

У жовтні 2019 року у закладах загальної середньої освіти області відбувся I етап Всеукраїнських учнівських олімпіад з 21 навчального предмета, у якому взяли участь 70 121 школяр.

Таблиця 1

**Кількісний склад учасників I етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з
навчальних предметів /2019/2020 навчальний рік/**

Предмет	Всього	З них учнів із		
		закладів освіти міст обласного значення	закладів освіти сільської місцевості	гімназій, ліцеїв, НВК
Українська мова та література	12608	3968	4671	3969
Географія	9345	2379	3962	3004
Англійська мова	8447	4555	1214	2678
Історія	8168	2277	3691	2200
Біологія	5168	921	3575	672
Фізика	3762	1394	1236	1132
Правознавство	3506	1117	1452	937
Російська мова та література	3205	1523	836	846
Німецька мова	3045	1600	279	1166
Хімія	2133	925	625	583
Інформаційні технології	2023	571	957	495
Інформатика	1933	475	963	495
Математика	1582	605	746	231
Французька мова	1537	755	85	697
Астрономія	1316	719	362	235
Трудове навчання	1123	381	374	368
Економіка	836	334	316	186
Молдовська мова та література	186	-	119	67
Екологія	111	43	47	21
Болгарська мова та література	45	-	31	14
Польська мова та література	21	21	-	21
РАЗОМ	70121	24563	25541	20017

Учасниками II (районного/міського) етапу стали 15 371 учень, з них:

- 5 475 учнів - із закладів освіти міст обласного значення,
- 5 891 учень – із закладів освіти сільської місцевості,
- 4 005 учнів із закладів освіти нового типу (гімназії, ліцеї, НВК).

Кількісний склад учасників II етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів /2019/2020 навчальний рік/

Предмет	Всього	З них учнів із		
		закладів освіти міст обласного значення	закладів освіти сільської місцевості	гімназій, ліцеїв, НВК
Історія	2022	672	826	524
Географія	1737	492	578	667
Українська мова та література	1686	487	710	489
Біологія	1466	371	874	221
Англійська мова	1398	688	314	396
Фізика	1070	304	476	290
Хімія	1027	402	486	139
Правознавство	1020	389	327	304
Російська мова та література	644	294	208	142
Інформатика	520	213	173	134
Інформаційні технології	517	212	171	134
Астрономія	514	176	187	151
Економіка	430	190	146	94
Математика	418	248	150	20
Німецька мова	320	127	60	133
Трудове навчання	253	100	89	64
Французька мова	134	66	13	55
Екологія	65	30	26	9
Молдовська мова та література	62	-	49	13
Болгарська мова та література	40	-	28	12
Польська мова та література	14	14	-	14
РАЗОМ	15371	5475	5891	4005

Переможці II етапу взяли участь у III (обласному) етапі, який тривав впродовж січня-лютого 2020 року. Учасниками III (обласного) етапу стали 1 906 школярів. Завдання з 23 навчальних предметів виконували 1 906 школярів. Перелік предметів доповнився ще 2 предметами – мова іврит та іспанська мова. З них:

- 622 учні - із закладів освіти міст обласного значення,
- 432 учні - із закладів освіти сільської місцевості,
- 852 учні – із закладів освіти нового типу (гімназії, ліцеї, НВК).

Таблиця 3

**Кількісний склад учасників III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з
навчальних предметів (2019/2020 навчальний рік)**

Предмет	Всього	З них учнів із			Кількість переможців III етапу за ступенями дипломів		
		закладів освіти міст обласного значення	закладів освіти сільської місцевості	гімназій, ліцеїв, НВК	I	II	III
Англійська мова	183	87	65	31	3	10	61
Математика	167	23	14	130	6	15	55
Історія	155	61	34	60	4	8	62
Географія	154	37	23	94	4	9	37
Біологія	132	22	32	78	10	23	38
Хімія	131	26	21	84	3	7	18
Фізика	104	17	19	68	4	5	24
Правознавство	89	33	15	41	3	5	37
Українська мова та література	187	57	84	46	4	8	71
Російська мова та література	86	46	11	29	4	6	21
Трудове навчання	74	26	14	34	4	8	25
Інформатика	67	49	7	11	3	4	8
Інформаційні технології	66	28	26	12	2	6	12
Німецька мова	64	24	15	25	3	4	12
Економіка	46	6	-	40	3	6	6
Мова іврит	34	34	-	-	3	4	2
Болгарська мова та література	33	-	23	10	3	4	8
Французька мова	32	11	5	16	2	3	3
Астрономія	26	7	2	17	2	2	7
Молдовська мова та література	21	-	17	4	3	4	4
Іспанська мова	21	18	-	3	1	1	3
Екологія	15	1	5	9	2	4	5
Польська мова та література	18	9	-	9	3	1	-
РАЗОМ	1906	622	432	852	76	147	519

Було визначено 742 переможці: 76 учнів отримали дипломи I ступеня, 147 учасників – дипломи II ступеня, 519 – дипломи III ступеня. Кількість переможців

складає 39 % від загальної кількості учасників. За Положенням кількість переможців може досягати 50 %.

Відповідно до закладів освіти переможці розподілились таким чином:

- заклади освіти м. Одеси – 264 (36%);
- заклади освіти міст обласного та районного підпорядкування (крім Одеси) – 261 (35%);
- заклади освіти сільської місцевості – 88 (12%);
- Рішельєвський ліцей – 87 (12%);
- приватні заклади освіти – 42 (5%).

Згідно із специфікою навчального предмета деякі олімпіади проводилися у кілька турів: з фізики - у два тури – теоретичний та практичний; з астрономії – у два тури - демонстраційний та теоретичний; з трудового навчання та технологій – у три тури; з англійської мови - у 4 тури.

Аналіз якісного складу учасників деяких олімпіад показав наступне. По-перше, кількість учнів закладів нового типу є переважаючою серед учасників III (обласного) етапу олімпіад; по-друге, відслідковується тенденція щодо зменшення кількості учасників III (обласного) етапу з числа тих, хто навчається в закладах освіти сільської місцевості; по-третє, останні декілька років спостерігається тенденція щодо виконання олімпіадних завдань для старших класів учнями меншої вікової категорії.

В олімпіаді з хімії завдання для 8 класу виконував учень 7 класу Кислицької загальноосвітньої школи Ізмаїльського району, який посів призове місце і ввійшов до складу відбірково-тренувальних зборів IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади. Учасниками та переможцями олімпіади з астрономії (яка проходить для учнів 10-11 класів) стали учні 8-9 класів закладів освіти м. Одеси (Одеська СЗОШ №117 I-III ст.), м. Чорноморська (гімназія №1) та КЗ «Рішельєвський ліцей».

Базою для проведення III (обласного) етапу учнівських олімпіад були: Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, Одеська національна академія харчових технологій, Одеський національний політехнічний університет, Національний університет «Одеська юридична академія», КЗВО «Одеська академія

неперервної освіти Одеської обласної ради», комунальний заклад «Рішельєвський ліцей», Одеська загальноосвітня школа №5 I-III ступенів, Одеська загальноосвітня школа №8 I-III ступенів, Одеська СЗОШ № 35 I-III ступенів з поглибленим вивченням іноземних мов, Одеська СЗОШ № 121 I-III ступенів з поглибленим вивченням іноземних мов, комунальний заклад «Одеська загальноосвітня санаторна школа-інтернат №6 I – II ступенів», Одеський приватний навчально-виховний комплекс «Дошкільний навчальний заклад - спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступенів «Хабад», Нерубайський НВК «школа-гімназія» Біляївського району Одеської області.

Якісний підбір складу фахових журі олімпіад, відкритість і демократичність проведення випробувань і, зокрема процедури апеляції, надають можливість школярам спілкуватися з науковцями та провідними вчителями, аргументувати власне бачення розв'язування завдань. До всього процесу олімпіадного руху в області були задіяні методичний, професорсько-викладацький склад закладів вищої освіти м. Одеси, кращі вчителі-предметники міста та області.

Після завершення III (обласного) етапу учнівських олімпіад для переможців було проведено відбірково-тренувальні збори, під час яких додаткове навчання пройшли майже 200 обдарованих школярів. Під час відбірково-тренувальних зборів учасники мали можливість обґрунтовувати власні ідеї, розвивати комунікативні навички, поглиблювати знання та предметні компетенції.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 19.02.2020 №244 «Про проведення IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів у 2019/2020 навчальному році» було ініційовано низку заходів щодо проведення олімпіади з номінації «Біологія», яка була запланована на період з 23 по 27 березня 2020 року, але у зв'язку з початком карантину була скасована (наказ Міністерства освіти і науки України від 16.04.2020 №525 «Про скасування IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів»).

Рейтинг Одеської області щодо участі у IV етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних дисциплін:

- високий – молдовська мова (1), болгарська мова (1), польська (2), російська мова (3), мова іврит (5), економіка (5), астрономія (8), українська мова та література (8);
- середній – фізика (10), інформатика (11), англійська, французька мови (12), математика (13), географія, правознавство, іспанська мова (14), хімія (15), німецька мова (16), трудове навчання та технології, екологія (18);
- низький – біологія (22), історія (25), інформаційні технології (26).

На даний час не існує інструментів виявлення обдарованості, які б мали абсолютну достовірність. Однак сучасна педагогіка доводить необхідність системної наукової підготовки учнів, які цікавляться участю в олімпіадах та інших інтелектуальних змаганнях, навчання їх засобом специфічної когнітивної діяльності та важливість застосування міжпредметного підходу та інтеграції. Це потребує додаткових ресурсів (матеріально-технічних, фінансових, кадрових, інтелектуальних, організаційних). Зокрема, відбірково-тренувальні збори кандидатів у команди Одеської області для участі у IV етапі Всеукраїнських предметних олімпіад на сьогоднішній день тримаються на ентузіастах, що не може давати стабільних результатів.

Однак робота з даного напрямку продовжується. За ініціативи Одеської обласної державної адміністрації та за підтримки Департаменту освіти і науки облдержадміністрації з метою розвитку дистанційних форм роботи з обдарованою учнівською молоддю на базі КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» розпочинається реалізація регіонального проекту «ІНТЕРНЕТ-ШКОЛА для обдарованих учнів». Цей проєкт ставить за мету проведення науковцями та досвідченими вчителями-предметниками вебінарів, онлайн-консультацій, інших видів та форм діяльності з обдарованими школярами Одещини, спрямованих на ознайомлення з основами науково-дослідної, пошукової роботи, на заохочення їх до участі у предметних олімпіадах, турнірах і конкурсах, на отримання вищої освіти наукового напрямку. До участі у проєкті долучились науковці КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,

Одеського національного університету імені І.І.Мечникова, в подальшому передбачається залучення кращих фахівців з провідних закладів вищої освіти.

Для дітей із закладів освіти сільської місцевості в області вже майже 20 років проводяться інтелектуальні змагання, за підсумками яких переможці стають учасниками III (обласного) етапу Всеукраїнських учнівських предметних олімпіад.

29 жовтня 2019 року за підтримки Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації відбувся фінальний етап інтелектуальних змагань серед учнів сільських шкіл Одеської області. Захід проходив на базі комунального закладу «Одеська загальноосвітня санаторна школа-інтернат №6 I – II ступенів».

На заочному етапі до оргкомітету надійшло 357 робіт із відповідями на завдання з української мови та літератури, математики, біології, географії, фізики, хімії, англійської мови та історії. Учасниками фінального етапу стали 115 школярів з Великомихайлівського, Балтського, Ренійського, Болградського, Овідіопольського, Білгород-Дністровського, Подільського, Ізмайльського, Іванівського, Лиманського, Кілійського та Березівського районів Одещини.

КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» спільно з іншими закладами вищої освіти міста впродовж багатьох років проводить Всеукраїнську учнівську Інтернет-олімпіаду з предметів природничо-математичного циклу. Загалом у 2019/2020 навчальному році у заочному етапі Інтернет-олімпіади взяли участь майже 400 школярів закладів освіти України, а у фінальному (очному) - 116 учнів з 13 областей України. 8 учнів були представниками нашої області, 2 з них стали переможцями (Рішельєвський ліцей, Чорноморська гімназія №1).

Результати вдалої багаторазової участі в олімпіадних змаганнях та інших конкурсах відзначаються державою. Цього року на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 №982 «Про заснування стипендій Кабінету Міністрів України переможцям Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови і літератури» та Порядку їх призначення, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07.09.2001 №628, було порушено клопотання щодо призначення стипендії Кабінету Міністрів України Паніот

Олександрі Сергіївні, учениці 9 класу Плахтіївського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I-III ступенів №2 – гімназія» Саратського району Одеської області. Вона стала переможцем III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури 2019/2020 навчального року (II місце) та переможцем обласного етапу мовно-літературних конкурсів з української мови імені Петра Яцика, Тараса Шевченка.

Здобутки учнів у Всеукраїнських учнівських олімпіадах різного рівня багато в чому залежать від підтримки дорослих на місцях. Зокрема забезпечення організаційного, психологічного, науково-методичного, фінансового тощо. Є деякі райони, активність яких щодо участі в III етапів Всеукраїнських учнівських олімпіадах з навчальних дисциплін дуже низька або й зовсім відсутня:

м. Теплодар – 4 учасники,

Ананьївський район – 3 учасники,

Іванівський район – 4 учасники,

Савранський район – 1 учасник,

Роздільнянський район – 1 учасник.

Миколаївський, Окнянський та Ширяївський райони декілька років поспіль не беруть участі в III етапі олімпіад.

Подолання цієї негативної практики залежить від персональної відповідальності керівників органів управління освіти, керівників методичних центрів і кабінетів, керівників закладів освіти.